

متن پرسش

با سلام خدمت استاد طاهرزاده عزیز: استاد خدا خیرتون بده از وقتی که در مسجد امیرالمومنین بحث وحدت وجود و تشکیک در ظهور رو به جای تشکیک در وجود بیان کردید شیرازه معرفتیم ریخته به هم. تا قبل از این طبق برهان صدیقین خیلی راحت مراتب عالم مثل عالم عقل و عالم مثال و عالم ماده و اختلاف وجودات در عالم ماده رو با تشکیک شدت وجودشون حل می کردم و مباحث معرفت نفس و مراتب اونها مثل بدن و نفس و قلب و سر و ... برام قابل فهم بود اما الان نه. یا مثلاً خیلی از کاربرانی که از شما سوال می پرسند شما ارجاعشون میدید به برهان صدیقین و بحث تشکیک در وجود و در مثالهاتون برای جواب سوال مخاطب از تشکیک در وجود صحبت می کنید. بعد تو مسجد فرمودید اینها فقط برای آموزش است و در حقیقت یک وجود بیشتر نیست و تشکیک در وجود معنا نداره! و تشکیک در ظهورات است!!!! گیج شده ام! تا اینجا رو میفهمم که طبق «لم یلد و لم یولد» یه خدا و یه مخلوق نمیتونیم داشته باشیم که یه خدا داشته باشیم یه طرف و یه طرف هم مخلوق رو داشته باشیم میفهمم که فقط خدا در صحنه است اما چرا خب می فرمایید وجود این خدا مراتب نداره؟! تا حالا اینطور برداشتم بود که یه واجب الوجود داریم که در تجرد محض است که همه جا هست بعد مرتبه نازله این واجب الوجود اشد الوجود است که این همه جا هست (به نازله) و بعد شدید الوجود که آن هم مرتبه نازله اشد الوجود است که آن همه همه جا هست و چون همه مجرد اند مانع حضور دیگری نمیشوند و بعد هم عالم ماده. و خدا به عنوان واجب الوجود در همه مراتب عالم (حتی عالم ماده) هست. خب حالا همه اینها با وحدت وجود میریزه به هم؟! ممنون میشم بنده رو از این حیرانی در بیارید.

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: اگر دقت بفرمایید همین که می فرمایید همه مراتب وجود همه جا هستند و هیچ کدام مانع حضور دیگری نمی شود، عملاً متوجه هستید که همه مراتب وجود در نزد وجود مطلق هستند و این همان وحدت وجود و یا وحدت در عین کثرت است به این معنی که کثرات در زیر سایه ی حضور مطلق ظهور دارند. می ماند که علت این کثرات را تشکیک در وجود بدانیم آن طور که برهان صدیقین می گوید یا علت این کثرات را تجلیات اسماء الهی بر عین ثابتهای مخلوقات بدانیم از آن جهت که امکان، ذاتی مخلوقات است و خداوند آنها را وجود می دهد. بنابر این دستگاهی که از قبل داشتید و بحمدالله خوب هم تنظیم کرده اید سر جایش است زیرا باز همان مراتب وجود حقیقت

دارد منتها به اعتبار ظهوری که برای شما دارند و هر اندازه شما به توحید نزدیکتر شوید با مرتبه‌ی شدیدتری از حقیقت روبرو می‌شوید؛ مثل نور که مرتبه‌ی نازله‌ی آن دروغ و غیر واقعی نیست ولی مرتبه‌ی شدیدتر آن همان مرتبه‌ی نازله است با شدت بیشتر. این چنین نیست که علم حضرت محمد «صلوات‌الله‌علیه‌وآله» به نسبت علم حضرت ابراهیم «علیه‌السلام» یکی درست باشد و یکی غلط بلکه علم حضرت محمد «صلی‌الله‌علیه‌وآله» شدیدتر است. موفق باشید